

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

AN GUIDELINE FOR ADMINISTRATION OF CHILD DEVELOPMENT CENTER UNDER NONGTONG PHATTHANA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, HANG DONG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

ธีรยุทธ ไทยกรณ์^{1*}, ชาลี ภักดี¹, พระมหาสกุณ มหาวิโร¹, พิศาล ดวงดิ่ง² และ ปาวิดา บุญรอด³
Teerayuth Thaikarn^{1*}, Chalee Pakdee¹, Phramaha Sakun Mahaviro¹, Pisan Doungdong² and Pawida Boonrod³

Received: 14 March 2025

Revised: 22 April 2025

Accepted: 2 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่; 2) หาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลหนองตองพัฒนา 1 คน รองนายกเทศมนตรีตำบลหนองตองพัฒนา 1 คน หัวหน้าส่วนราชการ 1 คน ครูผู้ดูแลเด็ก 3 คน และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งหมด 15 คน และกลุ่มสนทนา 8 คน ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย 2 คน, ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน, ครูผู้สอน 2 คน, และกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 คน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในตำแหน่ง วัวแม่ลูกอ่อน (Cash cows) ซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีสมรรถนะภายในที่เข้มแข็งแต่ขาดการสนับสนุนหรือไม่ได้รับความสนใจในการดำเนินงาน โดยมีความเห็นว่าควรใช้ คือการพัฒนาสมรรถนะภายในของสถานศึกษาและรอโอกาสที่เหมาะสมในการดำเนินงานให้เจริญเติบโตต่อไป และยังพบว่าการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้วงจร PDCA ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนที่ชัดเจน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; หลักการวงจร PDCA

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ 50000

¹Educational Administration, Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Chiang Mai, 50000, Thailand

²สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 จังหวัดเชียงใหม่ 50000

²Institute of Vocational Education : Northern Region 1, Chiang Mai, 50000, Thailand

³วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนธำมณ จังหวัดลำพูน 51000

³Charinrat Lamphun Technology College, Lamphun, 51000, Thailand

*Corresponding author; Teerayuththaikan@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current state of management of child development center under Nong Tong Pattana Subdistrict Municipality, Hang Dong District, Chiang Mai Province; 2) propose guidelines for administration these centers effectively. The primary informants comprised one mayor of the Nong Tong Pattana Subdistrict Municipality, one deputy mayor, one department head, three childcare teachers, and 15 members of the child development center management committee and a focus group discussion was undertaken with eight key informants, including two experts in child education management, two school administrators, two child educators, and two members of child development center management committees.

The results of the study showed that; the management condition of child development center was in position "cash cows", which means that the school has strong internal performance but lacks support or does not receive interest in its operation. The proposed strategy emphasizes enhancing internal capacity while wait for the right opportunity to continue for future grow and utilizing the PDCA cycle in managing these centers facilitates continuous and efficient development with a clear plan. Compliance with the plan, regular inspection and evaluation, and the use of evaluation results to improve.

Keywords: Administration guidelines; Child development centers; PDCA Cycle principles

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำ “บริการสาธารณะ” และ “กิจกรรมสาธารณะ” เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน “การจัดการศึกษา” ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น (เกษม วัฒนชัย (2551) ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคม คือเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้การจัดการศึกษายังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ เก่ง ดี มีสุข และสนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพไปยังคนไทยทุกหมู่เหล่า ทุกเพศทุกวัยได้อย่างแท้จริงหน้าที่ของ รัฐที่ต้องดำเนินการโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติ อีกทั้งการจัดการศึกษาสำหรับวัยเด็ก หรือปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับรากฐานการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจเนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่มีความสำคัญในการวางรากฐานทางการศึกษาและรากฐานในการดำเนินชีวิต

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา (2565) ได้รายงานประเมินสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565 ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา ได้เปิดทำ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตั้งแต่ระดับเด็กปฐมวัยอายุต่ำกว่า 3 ปี และชั้นปฐมวัยอายุ 3 – 6 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กปฐมวัยได้เตรียมความพร้อมในการพัฒนาทั้ง 4 ด้านและควรพัฒนาการทุก ๆ ด้าน เป็นวัยที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูจาก พ่อ แม่ และเครือญาติ แต่จากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนไปการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง พ่อ แม่ เครือญาติทำงานนอกบ้านมากขึ้น พ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยต้องมีการรับผิดชอบในการดูแลมากขึ้น อีกทั้งสภาวะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวไม่สามารถพึ่งพาญาติ พี่น้องได้มากนัก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานศึกษาที่เป็นที่พึ่งและเป็นที่ยึดใจในการส่งบุตรหลานให้ช่วยดูแลแบ่งเบาภาระจากปัญหาสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งการเยี่ยมบ้านนักเรียน ยังพบปัญหาสภาพการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีความแตกต่างกัน เด็กบางส่วนมีพัฒนาการล่าช้าเด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุซึ่งไม่รู้หนังสือปัญหาพ่อแม่แยกทางกันส่งผลให้เด็กขาดความรักและการดูแลเอาใจใส่ทำให้เด็กมีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัย ผู้ปกครอง ยังขาดการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมตลอดจนความร่วมมือส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ รวมถึงจำนวนนักเรียนระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องภายหลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร มีปัจจัยเงื่อนไขใดที่ส่งผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เพื่อแสวงหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา ตามมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่

1. แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง กระบวนการจัดการและบริหารงานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมตามวัย โดยอาศัยหลักการและกระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing)

การนำ (leading) และการควบคุม (controlling) วิโรจน์ สารรัตนะ (2555) นอกจากนี้ แนวทางการบริหารยังเน้นการใช้วงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน โดยการดำเนินงานตามวงจรนี้ช่วยให้สามารถติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง วรภัทร์ ภูเจริญ (2544)

2. มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559) ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 ด้านหลัก ได้แก่

- 2.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.2 มาตรฐานด้านบุคลากร
- 2.3 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
- 2.4 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 2.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน
- 2.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

SWOT Analysis คือ กระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยประกอบด้วย Strengths (จุดแข็ง) Weaknesses (จุดอ่อน) Opportunities (โอกาส) Threats (อุปสรรค/)

การวิเคราะห์ SWOT ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดแข็งและโอกาส รวมทั้งเตรียมรับมือกับจุดอ่อนและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทวีศักดิ์ นพเกษร (2549) โดยเฉพาะในกระบวนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การนำ SWOT มาใช้จะช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินงานและการวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมประสงค์ เสนารักษ์ (2556) ศึกษากระบวนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามวงจร PDCA พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นำวงจร PDCA มาใช้สามารถพัฒนาคุณภาพการบริหารงานและพัฒนาการของเด็กในทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2566) เสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนการศึกษาที่จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการบริหารและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยและแผนพัฒนา เน้นความสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผ่านการบริหารจัดการที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และการประสานเครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เรื่องแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วิธีการศึกษา

1.1 ศึกษาจากเอกสารศึกษาจากเอกสาร (documentary study) โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย

1.2 ศึกษาในภาคสนาม (field study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ในตำบลหนองตอง อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบแบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 15 คน

1.3 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 คน

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

2.1. กลุ่มที่ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 15 คน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 กลุ่มสนทนา จำนวน 8 คน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่

3.2 แบบคำถามการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ประมวลผลจากการศึกษา และศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่

1) การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เพื่อพัฒนาผลการดำเนินงานโดยตรง การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสนทนากลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ได้แก่

กลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน กลุ่มครูปฐมวัย 2 คน และกลุ่มผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

2.1 กลุ่มผู้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนา (moderator) จำนวน 1 ท่าน คือ ผู้วิจัยเอง ผู้จดบันทึกการสนทนา (note - taker) จำนวน 2 ท่าน และผู้บริการทั่วไป จำนวน 1 ท่าน

2.2 แนวทางการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา เป็นกรอบในการกำหนดโครงสร้างแนวคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างคู่มือการสนทนากลุ่ม ตามโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก และคำถามขยายที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 นำคู่มือการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถามก่อนหลังในคำถามหลัก รวมถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ของคำถามขยาย

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะจนสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้จริง

2.3 วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ สมาร์ทโฟนที่สามารถบันทึกเสียงและถ่ายรูปได้, แบบบันทึกข้อมูล

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำ แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาให้ครอบคลุมข้อมูลทุกส่วนที่ต้องการ

4.2 นำข้อมูลจากกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการวิจัย

4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษารอง เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อคำถามของเครื่องมือมีความถูกต้องสมบูรณ์และเชื่อถือได้

4.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

4.5 ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะจากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ศึกษาจากเอกสาร โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย

5.2 ศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการสัมภาษณ์โดยสนทนาคู่ตัวแบบเผชิญหน้า ผู้สัมภาษณ์จะเริ่มต้นจากการแนะนำวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และพยายามสร้างความเป็นกันเองกับผู้สัมภาษณ์มากที่สุด

5.3 การสนทนากลุ่ม ใช้คำถามสนทนาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกละเอียดเป็นอิสระโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มไว้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบการศึกษาที่วางไว้ เพื่อสรุปเหตุการณ์หรือกฎเกณฑ์ตลอดจนหลักการต่าง ๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่มีโครงสร้าง โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

6.2 การวิเคราะห์ผลของการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

7. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่เรียบร้อยแล้ว ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบตาราง และแบบบรรยายขยายความตามแนวคิดและข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ การนำเสนอรายงาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศาถการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการดำเนินงานในระยะ 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ปัญหา ร่วมกับ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้แก่คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู รวมถึงผู้ปกครอง ในการประชุมสรุปผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนาซึ่งประสบ ปัญหาในการดำเนินงานด้านต่างๆอยู่หลายประการทั้งปัญหาในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ เช่น ขาดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีความชัดเจน บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทีมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพยังดำเนินการไม่เป็นระบบ การนิเทศกำกับติดตามประเมินผลยังไม่ต่อเนื่อง จะต้องปรับปรุงในด้านการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องขาดแคลนบุคลากรสนับสนุน เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่ธุรการส่งผลให้ครูมีภาระงานมากทำให้การดูแลเด็กไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูยังขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมที่ยังขาดความปลอดภัย และขาดความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากร

เรียนรู้ภายนอกอาคารเรียน

จากรายงานการประกันคุณภาพภายนอก : ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ.2564 - 2567 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2565) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าศูนย์พัฒนาเด็กควรระบุข้อมูลลงในรายงานการประเมินตนเองในครั้งต่อไป ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นศูนย์พัฒนาเด็กอาจจะเพิ่มเติมร่องรอยการปฏิบัติงานผลสรุปการปฏิบัติงานแต่ละโครงการ และกิจกรรมที่นำมาอ้างอิงในแต่ละมาตรฐาน เช่น การจัดทำลิงก์ หรือ QR Code ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของการสรุปการปฏิบัติงานแต่ละโครงการนำมาอ้างอิงในแต่ละมาตรฐานตามระบบบริหารคุณภาพ มีการนำผลประเมินที่ได้เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ที่บรรลุเป้าหมายนอกจากนี้ควรมีข้อมูลสรุปการมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี ควรวิเคราะห์การปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี หรือ นวัตกรรม (innovation) ในทุกมาตรฐานว่าสอดคล้องกันหรือไม่เป็นแบบอย่างที่ดีเด่นชัด และชัดเจนซึ่งจะทำให้รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของศูนย์พัฒนาเด็กเกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นและสามารถ นำมาเป็นฐานข้อมูลในปีการศึกษาต่อไป ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าความเห็นจากทุกภาคส่วนสมควรปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานในจุดบกพร่องต่างๆเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดและผ่านการประเมินรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ.ต่อไป

2. ผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดงจังหวัดเชียงใหม่

ภาพรวมการหาแนวทางในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่าควรใช้กระบวนการ PDCA เข้ามาเก็บข้อมูลตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กย้อนหลัง 3 ปี คือ อดีต ปัจจุบัน แผนการพัฒนาในอนาคตควรเพิ่มกระบวนการนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชน ควรนำแนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้กับระดับปฐมวัยแต่ต้องเริ่มต้นจากพัฒนาขั้นพื้นฐานผ่านกิจกรรมการเล่น (play and learn) ควรนำกระบวนการ PDCA เข้ามาร่วมบริหารการศึกษา (A) Accountability และการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณชน ควรมีการจัดทำคู่มือบริหารงานทุกฝ่ายอย่างชัดเจนควรใช้กระบวนการ PDCA เข้ามาเก็บข้อมูลตามมาตรฐาน การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กย้อนหลัง 3 ปี คือ อดีต ปัจจุบัน แผนการพัฒนาในอนาคตเพื่อให้การบริหารให้ดียิ่งขึ้นและมีการกำหนดค่า KPI ในการกำหนดเป้าหมาย (objective) และวิธีการมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จให้ชัดเจนโดยใช้เครื่องมือ Objective and Key Results (OKR) และการวางแผนกลยุทธ์เชิงป้องกัน (defensive strategy) สำหรับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากงานวิจัยดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบันทึกความก้าวหน้าทางพัฒนาการของเด็ก และการติดตามผลการเรียนรู้แบบเรียลไทม์ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างทักษะด้านดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนการเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายเป็น 2 ประเด็น คือ

2.1 สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในตำแหน่งวัวแม่ลูกอ่อน (cash cows)

จากผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในตำแหน่ง วัวแม่ลูกอ่อน (cash cows) ซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีสมรรถนะภายในที่เข้มแข็งแต่ขาดการสนับสนุนหรือไม่ได้รับความสนใจในการดำเนินกิจการ กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์นี้ได้แก่การพัฒนาสมรรถนะภายในของสถานศึกษา และรอโอกาสที่เหมาะสมในการดำเนินกิจการให้เจริญเติบโตต่อไป ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจุดแข็งภายในองค์กร แต่ยังต้องการการสนับสนุนจากภายนอกเพิ่มเติม การบริหารจัดการควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพภายใน และเตรียมความพร้อมสำหรับโอกาสในการเติบโตในอนาคต สอดคล้องกับ สมชาย ใจดี (2561) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ และยังพบอีกว่าการบริหารจัดการศูนย์ มีจุดแข็งในด้านบุคลากรและความพร้อมของทรัพยากร แต่ยังมีจุดอ่อนในด้านงบประมาณและการสนับสนุนทางด้านนโยบาย การวิจัยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนา เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ในอนาคต ประสงค์ เสนารักษ์ (2556) กล่าวว่าในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามวงจร PDCA มีกระบวนการดังต่อไปนี้ 1) การวางแผน (Plan=P) เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญเนื่องจากการวางแผนจะเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการวางแผนที่ดี 2) การปฏิบัติ (Do=D) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางปฏิบัติงานทั้งนี้สมาชิกทุกคนต้องมีความเข้าใจในแผนนั้น ๆ 3) การตรวจสอบ (Check=C) เป็นการตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติตามแผนหรือแก้ปัญหาตามแผนแล้วผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาที่ได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ 4) การดำเนินการให้

เหมาะสม (Act=A) เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว เป็นการนำเอาผลจากการตรวจสอบ (Check=C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

2.2 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

สรุปผลแนวทางโดยการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการใช้วงจร PDCA ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนที่ชัดเจนการปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด โดยมีแนวทางสำหรับการพัฒนาในอนาคต คือ

- 1) การกำหนดเป้าหมายและการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือ OKR (Objective and Key Results) ในการกำหนดเป้าหมายและผลสำเร็จอย่างชัดเจน
- 2) การพัฒนาบุคลากรโดยดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดยอิงตามวงจร PDCA ในการจัดอบรมและพัฒนาทักษะบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ
- 3) การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ โดยส่งเสริมการใช้งบประมาณที่เพียงพอในการบำรุงรักษาและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก
- 4) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมโดยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล และองค์กรชุมชน
- 6) การใช้เทคโนโลยีโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง
- 7) การประเมินผล และการปรับปรุงโดยการใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ในการวางแผนดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- 8) การวางแผนกลยุทธ์เชิงป้องกัน (defensive strategy) สำหรับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะวัวแม่ลูกอ่อน (cash cows)

จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถมุ่งเน้นการรักษาและป้องกันความมั่นคงโดยใช้ทรัพยากรและความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น แนวทางอาจรวมถึงรักษาคุณภาพบริการที่มีอยู่ (maintain service quality) การพัฒนาหรือรักษามาตรฐานการดูแลและการพัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชน มีความเชื่อมั่นในคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอลดค่าใช้จ่ายโดยไม่ลดคุณภาพ (cost efficiency without

quality sacrifice) วิเคราะห์และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น การใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดการกับค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา แต่ไม่ลดทอนคุณภาพของการให้บริการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (strengthen community relations) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้เกิดความผูกพันทางใจ (customer loyalty) รวมถึง การจัดกิจกรรมที่ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น กิจกรรมครอบครัว การให้ความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยการตลาดเชิงป้องกัน (defensive marketing) ทำการสื่อสารเพื่อรักษาฐานผู้ใช้บริการเดิมและดึงดูดผู้ใช้บริการใหม่ โดยเน้นจุดเด่นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัย การจัดการความเสี่ยง (risk management) ประเมินและติดตามปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของรัฐบาล หรือแนวโน้มทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อศูนย์ และเตรียมมาตรการป้องกัน เช่น การปรับแผนงบประมาณ เป็นต้น

สอดคล้องกับแนวคิดการนำวางแผนกลยุทธ์เชิงป้องกัน สำหรับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะวัวแม่ลูกอ่อน (cash cows) จากการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสุดา พจน์ชนกรกุล และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีมแบบรวมพลังร่วมมือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน การจัดการความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ การเรียนรู้ร่วมกัน การมีค่านิยม และวิสัยทัศน์ร่วมตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัจจัย และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอกง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ การบริหารใช้แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน : P (Plan) : วางแผนการจัดการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน กำหนดเป้าหมายร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง D (Do) : ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ C (Check) : ติดตามและประเมินผลระหว่างการทำงานตามแผน A (Act) : นำผลการดำเนินงานมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ทั้งนี้การบริหารงานยึดตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เน้นกระบวนการบูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในตำแหน่งวัวแม่ลูกอ่อน (cash cows) ซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีสมรรถนะภายในที่เข้มแข็งแต่ขาดการสนับสนุน หรือไม่ได้รับความสนใจในการดำเนินกิจการ กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนา คือ การพัฒนาสมรรถนะภายในของสถานศึกษา เพื่อรอโอกาสที่เหมาะสมในการดำเนินกิจการให้เจริญเติบโตต่อไป ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจุดแข็งภายในองค์กรแต่ยังต้องการ การสนับสนุนจากภายนอกเพิ่มเติม การบริหารจัดการควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพภายใน และเตรียมความพร้อมสำหรับโอกาสในการเติบโตในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และอธิการบดีที่สนับสนุนการศึกษารวมถึงคณาจารย์ทุกท่าน กราบขอบพระคุณ ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ ดร.ชาติ ภักดี และ ศ.ดร.พศิน แดงจวง ที่ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะ ขอบพระคุณพระมหาสกล มหาวีโร ผศ.ดร. ที่มอบความรู้และกำลังใจ รวมถึงผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

References

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการจัดการศึกษาท้องถิ่น*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 2570)*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- เกษม วัฒนชัย. (2551). *ปาฐกถาพิเศษเรื่องแนวทางในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพประชาชน*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. (2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 2 : คู่มือปฏิบัติการวิจัยประยุกต์เพื่อพัฒนาคน องค์กร ชุมชน สังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง.
- พรสุดา พจน์ธนกรกุล, ณัฐวรรณ พุ่มดีเยี่ยม และ พิษญาภา ยืนยาว. (2566). การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(43), 22-32.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2544). *แนวการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. พิมพ์ดี.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. ทิพย์วิสุทธิ.
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองดองพัฒนา. (2565). *แบบรายงานประเมินสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2565*. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. เทศบาลตำบลหนองดองพัฒนา.
- สมชาย ใจดี. (2561). *การวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลตำบลหนองดองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ กลยุทธ์เชิงป้องกัน (Defensive Strategy) ในการบริหารองค์กรสาธารณะ*. (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมประสงค์ เสนารัตน์. (2556). *PDCA เครื่องมือจัดการคุณภาพ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). *รายงานประกันคุณภาพภายนอก: ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID 19 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2564-2567*. <https://www.onesqa.or.th/th/contentdownload/905/?Category=127>